

Alcide de Gasperi: innokas eurooppalaisen demokratian ja rauhan puolestapuhuja

Alcide de Gasperi 1881 - 1954

Alcide de Gasperi antoi suunnan Italian tulevaisuudelle toimiessaan Italian pää- ja ulkoministerinä sodanjälkeisinä vuosina 1945–1953.

De Gasperi syntyi Etelä-Tirolissa Trentino-Alto Adigen alueella, joka oli vuoteen 1918 asti osa Itävaltaa. Muiden aikansa merkittävien valtiomiesten tapaan hän ajoi aktiivisesti Euroopan yhdentymistä. De Gasperin kokemukset fasismista ja sodasta – hän oli vangittuna vuosina 1927–1928 ennen kuin sai turvapaikan Vatikaanista – olivat saaneet hänet vakuuttuneeksi siitä, että ainoastaan Euroopan maiden keskinäinen liittoutuminen voisi estää vastaavien kauheuksien toistumisen.

De Gasperi puhui jatkuvasti Länsi-Euroopan yhdentymistä koskevien aloitteiden puolesta, teki töitä Marshall-ohjelman toteuttamiseksi ja loi läheiset taloussuhteet muihin Euroopan maihin, erityisesti Ranskaan. Hän kannatti myös Schumanin suunnitelmaa, jonka tavoitteena oli Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustaminen, ja vei omalta osaltaan eteenpäin ajatusta Euroopan yhteisestä puolustuspolitiikasta.

Lapsuus ja nuoruus

Alcide de Gasperi syntyi 3. huhtikuuta 1881. Hänen isänsä oli suhteellisen vähävarainen poliisi. De Gasperi kasvoi Trenton alueella. Se oli tuohon aikaan yksi italiansuomalaisista alueista valtavana Itävalta-Unkarin keisarikunnassa, jonka alueella eli lukuisia eri kansakuntia, kansoja ja kulttuureja. Italian alueella ei ollut yliopistoa, jossa de Gasperi olisi voinut opiskella apurahan turvin. Niinpä hän lähti vuonna 1890 Wieniin opiskelemaan kielitiedettä. Wienissä de Gasperista tuli katolisen opiskelijaliikkeen aktiivinen jäsen. Opiskelijavuosinaan de Gasperi saattoi hioa sovitteletaitojaan, joita hän tarvitsikin myöhemmin politiikassa. Alcide de Gasperi ymmärsi esimerkiksi sen, että oli tärkeämpää ratkaista ongelmat kuin jäädä kantamaan kaunaa. Hän oli myös sitä mieltä, että sisältö oli muotoa tärkeämpi. Valmistuttuaan vuonna 1905 de Gasperi palasi Trentinon, jossa hän aloitti työt *La Voce Cattolica* -sanomalehden toimittajana. Samoihin aikoihin de Gasperi lähti myös aktiivisesti mukaan politiikkaan *Unione Politica Popolare del Trentino* puolueen jäsenenä. Hänet valittiin vuonna 1911 Trentinon alueen edustajaksi

Itävallan kansallisneuvostoon. De Gasperi hyödynsi asemaansa edistääkseen italiansuomalaisväestön oikeuksia.

Kokemukset ensimmäisestä maailmansodasta ja ajatukset jälleenrakentamisesta (“Idee Ricostruttive”)

Alcide de Gasperi ei ollut aktiivisesti mukana politiikassa ensimmäisen maailmansodan aikana. Hän tuki kuitenkin Vatikaanin ponnisteluja sodan päättämiseksi. Kun ensimmäinen maailmansota päättyi vuonna 1918, de Gasperin synnyinalue oli liitetty osaksi Italiaa. Vuotta myöhemmin de Gasperi perusti Italian kansanpuolueen (*Partito Popolare Italiano*, PPI), jonka riveistä hänet valittiin Italian parlamenttiin vuonna 1921. Mussolinin kaudella fasistiset voimat kasvattivat valtaansa Italian hallituksessa ja PPI:tä kohtaan harjoitettiin avointa väkivaltaa ja uhkailua. Lopulta PPI julistettiin

laittomaksi ja hajotettiin vuonna 1926. De Gasperi pidätettiin ja tuomittiin neljäksi vuodeksi vankeuteen vuonna 1927. Vatikaanin ansiosta hänet kuitenkin vapautettiin puolentoista vankeusvuoden jälkeen. De Gasperi sai turvapaikan Vatikaanin muurien suojasta, missä hän työskenteli kirjastonhoitajana seuraavat 14 vuotta. De Gasperi kirjoitti toisen maailmansodan aikana julistuksen "Idee ricostruttive" (ajatuksia jälleenrakentamisesta), josta tuli vuonna 1943 salassa perustetun kristillisdemokraattisen puolueen ohjelmajulistus. Fasismien romahtamisen jälkeen de Gasperi johti puoluetta ja toimi pääministerinä vuosina 1945–1953 kaikkiaan kahdeksassa peräkkäisessä hallituksessa. Hän on edelleen Italian demokratian aikana pisimpään yhtäjaksoisesti pääministerinä toiminut poliitikko.

Rooli Euroopan yhdentymisessä

Alcide de Gasperin aikakaudella Italialle säädettiin uusi tasavaltalainen perustuslaki, jolla vahvistettiin sisäinen demokratia ja otettiin ensiaskeleet kohti talouden jälleenrakentamista. De Gasperi oli väsymätön kansainvälisen yhteistyön kannattaja. Hän vastasi suurimmaksi osaksi Italian jälleenrakentamisesta sotien jälkeen ja oli vakuuttunut siitä, että Italian piti palauttaa paikkansa kansainvälisillä näyttämöillä. Edistääkseen tätä tavoitetta de Gasperi auttoi Euroopan neuvoston perustamisessa. Hän taivutteli myös Italian osallistumaan amerikkalaisten Marshall-ohjelmaan ja liittymään Natoon. De Gasperi teki tiivistä yhteistyötä Yhdysvaltojen kanssa, vaikka Italiassa toimi yksi Länsi-Euroopan suurimmista kommunistipuolueista.

Demokratia, sopimukset ja vapaus

De Gasperi uskoi, että toinen maailmansota oli opettanut eurooppalaisille seuraavat asiat: "Tulevaisuutta ei rakenneta pakottamalla tai alistamalla, vaan se edellyttää demokraattisten menettelyjen kärsivällistä soveltamista, rakentavaa sovintohenkeä sekä vapauden kunnioittamista." Näin de Gasperi sanoi saadessaan vuonna 1952 Charlemagne-palkinnon Euroopan eteen tekemästään työstä. De Gasperi vastasikin nopeasti Robert Schumanin 9. toukokuuta 1950 esittämään ehdotukseen Euroopan yhdentymisestä. Euroopan hiili- ja teräsyhteisö (EHTY)

perustettiin vuotta myöhemmin. Alcide de Gasperi valittiin EHTY:n parlamentaarisen edustajakokouksen ensimmäiseksi puheenjohtajaksi vuonna 1954. Hän puolsi ja kannatti voimakkaasti yhteistä eurooppalaista puolustuspolitiikkaa, vaikka hanke lopulta kaatuikin.

Euroopan talusyhteisö

Euroopan yhdentymisen alkuvaiheissa De Gasperi toimi sovittelijana Saksan ja Ranskan välillä. Kyseiset maat olivat sotineet lähes sadan vuoden ajan. Elämänsä viimeisinä vuosina de Gasperi oli vaikuttamassa myös Euroopan talusyhteisön perustamiseen. De Gasperi kuoli elokuussa 1954 eikä näin ollen nähnyt tavoitteen toteutuvan. Hänen työnsä merkitys tunnustettiin kuitenkin laajalti, kun Rooman sopimukset allekirjoitettiin vuonna 1957.

Tausta, sodanaikaiset kokemukset, elämä fasismien varjossa sekä kuuluminen vähemmistöön saivat Alcide de Gasperin hyvin tietoiseksi siitä, että Euroopan oli yhdistyttävä. Vain siten kahden maailmansodan jättämät arvet paranisivat ja vastaavat vihamielisyydet voitaisiin estää jatkossa. De Gasperia motivoi selkeä näkemys Euroopan maiden muodostamasta unionista, joka ei korvaisi yksittäisiä valtioita mutta antaisi niille mahdollisuuden täydentää toisiaan.

De Gasperi kättelemässä Saksan liittokansleri Konrad Adenaueria vuonna 1953 Roomassa.